

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivitys

LLHall 23.01.2023 § 7
15/08.00.00/2023

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Vuonna 2017 valmistuneessa, maakuntahallituksissa hyväksytyssä Pohjois-Suomen neljän maakunnan ensimmäisessä koko pohjoista Suomea koskevassa liikenne- ja logistiikkastrategiassa on määritelty Pohjois-Suomen liikenteen ja logistiikan kehittämislinjaukset sekä lähivuosien tärkeimmät hankekokonaisuudet.

Strategia laadittiin kahdessa vaiheessa, joista ensimmäisessä vaiheessa analysoitiin liikenteen ja logistiikan toimintaympäristön muutoksista johtuvia haasteita ja mahdollisuuksia pohjoisen Suomen kannalta. Ensimmäisen vaiheen tulosten perusteella maakuntahallitukset päättivät laatia yhteisen, luonteeltaan strategisen näkemyksen siitä, miten Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkajärjetelmää tulisi kehittää huomioiden myös kansainväliset yhteydet. Tässä toisessa vaiheessa määriteltiin liikenteen ja logistiikan tulevat kehittämislinjaukset sekä tärkeimmät hankekokonaisuudet koko Pohjois-Suomen näkökulmasta. Strategiaa laadittaessa käytiin vuoropuhelua alueen keskeisimpien toimijoiden kanssa ja samalla huomioitiin valtakunnan rajojen ulkopuolisen alueen kehitys. Lähtökohtana on ollut maankäytön ja liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön tärkeys.

Strategiassa on keskitytty maakuntarajat ylittäviin asioihin, joissa Pohjois-Suomen erityispiirteet näkyvät selvimmin. Kaupunkiseutujen sisäisiä asioita ei työssä käsitelty. Maakuntien liikennejärjestelmätyössä tehdään tarkempaa suunnittelua, joka palvelee maakuntien maankäytön sekä muuta suunnittelua.

Strategiassa asetettujen toimenpiteiden tavoitevuosi on 2030, mutta maankäytön varauksissa aikajänne on vielä pidempi.

Strategiatyön 2017 tilaajina ovat toimineet Lapin liitto, Kainuun liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukset sekä Liikennevirasto.

Liikenne- ja logistiikkastrategian päivitys

Helmikuussa 2022 käynnistyneellä maailmanpoliittisen tilanteen muutoksella on ollut merkittäviä vaikutuksia Suomen liikenteelliseen asemaan, liikennejärjestelmään, liikennevirtoihin maan sisällä ja ulkopuolelle sekä liikenteen kustannuksiin. Muuttunut tilanne korostaa Pohjois-Suomen merkitystä valtakunnan turvallisuuden, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden osalta. Maailmanlaajuiset ilmiöt, kuten globalisaatio, ilmastonmuutos, kaupungistuminen ja väestön ikääntyminen vaikuttavat keskeisesti liikennejärjestelmän kehittämiseen. Toimintaympäristöön vaikuttavia muita merkittäviä tekijöitä ovat koronapandemia ja sen vaikutukset, vihreä ja digitaalinen siirtymä, energiamurros sekä EU:n politiikat. Pohjois-Suomessa liikennejärjestelmän kehittämisessä korostuu elinkeinoelämän toimintaedellytysten vahvistaminen ja uusiin investointeihin varautuminen sekä kansainvälinen saavutettavuus ja liikenneyhteydet naapurimaihin. Muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää turvata pohjoisen Suomen saavutettavuus, osaavan työvoiman saatavuus ja varmistaa tuotannolliset investoinnit.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma (Liikenne 12) vuosille 2021-2032 on strateginen suunnitelma liikennejärjestelmän kehittämisestä. Valtioneuvosto päätti suunnitelmasta antaessaan sen selontekona eduskunnalle 15.4.2021. Liikenne 12 suunnitelma tullaan tarkistamaan hallituskausittain ja seuraava tarkistustyö käynnistyy uuden hallituksen toimesta alustavan aikataulun mukaan kesällä 2023.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategiassa 2017 todetaan strategian seurannasta seuraavaa: ”Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmä seuraa strategian toteutumista vuosittain ja laatii tarvittaessa ehdotuksia strategian tarkistamisesta tai päivittämisestä”. Työryhmä on keskustellut strategian päivitystarpeesta kokouksissaan vuonna 2021 ja 2022. Työryhmä päätti 15.11.2022 pitämässään kokouksessa ehdottaa maakuntahallituksille päivitystyön käynnistämistä. Päivitystyö käynnistyisi vuonna 2023, jolloin päivitystyö samalla kytkeytyisi kiinteästi Liikenne 12-suunnitelman päivitystyöhön.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen toteuttajaksi, sidosryhmien kanssa käytävän laaja-alaisen vuoropuhelun koordinoijaksi sekä strategiatason liikennejärjestelmäsuunnitelman vaikutusten arvioinnin toteuttajaksi tarvitaan ulkopuolinen asiantuntija. Strategian päivitystyön hankintaa on tarkoitus valmistella Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä. Hankinnan kilpailutuksen vastuutahona toimii Pohjois-Suomen neuvottelukunnan vuoden 2023 puheenjohtajamaakunta Kainuun liitto.

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivityksen asiantuntijapalveluiden (konsulttityö) kokonaiskustannuksiksi on asiasta Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkatyöryhmässä käytyjen keskustelujen perusteella arvioitu 40 000,00 € (alv. 0 %).

Strategian päivitystyön arvioidaan käynnistyvän kevään 2023 aikana ja valmistuvan viimeistään vuoden 2024 alkuneljänneksellä. Päivitetty liikenne- ja logistiikkastrategia hyväksytään maakuntahallituksissa.

Selvityksen tilaajatahoina ovat Kainuun liitto, Keski-Pohjanmaan liitto, Lapin liitto ja Pohjois-Pohjanmaan liitto sekä valtion liikenne-hallinnosta Lapin ELY-keskus, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Väylävirasto.

Strategian päivitystyön kustannukset jaetaan valittavan konsultin toimesta kuukausittaisella laskulla suoraan tilaajille siten, että valtion osapuolet, Väylävirasto ja Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, maksavat laskusta puolet ja maakunnan liitot puolet. Valtion kustannusosuus jaetaan kahteen yhtä suureen osaan. Maakunnan liittojen kustannusosuus jaetaan liittojen kesken vuoden 2021 lopun väkilukujen suhteessa. Kustannusosuudet muodostuvat kokonaisuutena seuraaviksi:

- Valtion liikennehallinto: 20 000,00 € (50,0 %)
- Pohjois-Pohjanmaan liitto: 11 400,00 € (28,5 %)
- Lapin liitto: 4 800,00 € (12,0 %)
- Kainuun liitto: 2 000,00 € (5,0 %)
- Keski-Pohjanmaan liitto: 1 800,00 € (4,5 %)

Liite nro:1

Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategia 2017 on liitteenä.

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Maakuntahallitus päättää:

Osallistua Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian 2017 päivitystyöhön. Osallistua Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian 2017 päivitystyön kustannuksiin ehdotetun kustannusjaon mukaisesti. Todeta em. kohtien olevan ehdollisia sille, että muut maakunnat tekevät päivitystyöstä samansisältöisen päätöksen ja valtio-osapuoli osoittaa päivitystyölle sovitun kokonaisrahoituksen (yhteensä 20 000,00€).

Päätös Hallitus hyväksyi päätösesityksen keskustelun jälkeen yksimielisesti.

Merkittiin pöytäkirjaan, että Riikka Karppinen liittyi takaisin kokoukseen klo 10.42 asian käsittelyn aikana.